

IJTIMOIIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNALI

VOL.3 № 1

2026

RAQAMLI HIKOYALASH TEXNOLOGIYALARINING O'QUVCHILARNING YOZMA NUTQ MALAKASINI RIVOJLANTIRISHDAGI SAMARADORLIGI

Maxsetova Zuxra Torebayevna
Olmaliq Davlat Texnika Instituti, o'qituvchi

Annotatsiya

Mazkur maqolada raqamli hikoyalash texnologiyalarining talabalarning yozma nutq malakasini rivojlantirishdagi pedagogik samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqot pedagogik tajriba-sinov metodi asosida olib borilib, unda Olmaliq Davlat Texnika Institutida tahsil olayotgan 67 nafar talaba ishtirok etdi. Tajriba jarayonida yozma nutqni rivojlantirishga yo'naltirilgan mashg'ulotlar raqamli hikoyalash texnologiyalari asosida tashkil etildi. Tadqiqot natijalari raqamli hikoya yaratish jarayoni talabalarning yozma nutqida mazmuniy izchillik, mantiqiy bog'lanish, leksik boylik va grammatik to'g'rilik ko'rsatkichlarini sezilarli darajada yaxshilashini ko'rsatdi. Olingan xulosalar raqamli hikoyalash texnologiyalarini yozma nutqni rivojlantirishda samarali pedagogik vosita sifatida qo'llash maqsadga muvofiqligini tasdiqlaydi.

Kalit so'zlar: raqamli hikoyalash, yozma nutq malakasi, pedagogik texnologiyalar, raqamli ta'lim, ijodiy faoliyat, oliy ta'lim.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ТЕХНОЛОГИЙ ЦИФРОВОГО СТОРИТЕЛЛИНГА В РАЗВИТИИ ПИСЬМЕННОЙ РЕЧИ ОБУЧАЮЩИХСЯ

Максетова Зухра Торебаевна
преподаватель, Алмалыкский государственный технический институт

Аннотация.

В статье рассматривается педагогическая эффективность технологий цифрового сторителлинга в развитии письменной речи студентов. Исследование проводилось на основе педагогического экспериментального метода с участием 67 студентов Алмалыкского государственного технического института. В ходе эксперимента учебные занятия, направленные на развитие письменной речи, были организованы с использованием технологий цифрового сторителлинга. Результаты исследования показали, что процесс создания цифровых историй способствует значительному улучшению логической последовательности, связности, лексического богатства и грамматической правильности письменных работ студентов. Полученные выводы подтверждают целесообразность применения технологий цифрового сторителлинга в образовательной практике.

Ключевые слова: цифровой сторителлинг, письменная речь, педагогические технологии, цифровое образование, творческая деятельность, высшее образование.

THE EFFECTIVENESS OF DIGITAL STORYTELLING TECHNOLOGIES IN DEVELOPING STUDENTS' WRITING SKILLS

Maxsetova Zuxra Torebayevna
Lecturer, Almalyk State Technical Institute

Abstract

This article analyzes the pedagogical effectiveness of digital storytelling technologies in developing students' writing skills. The study was conducted using a pedagogical experimental method involving 67 students of Almalyk State Technical Institute. During the experiment, writing-focused instructional activities were organized based on digital storytelling technologies. The findings indicate that the process of creating digital stories significantly improves the coherence, logical structure, lexical richness, and grammatical accuracy of students' written texts. The results confirm that digital storytelling technologies represent an effective pedagogical tool

for enhancing writing skills in higher education.

Keywords: digital storytelling, writing skills, pedagogical technologies, digital education, creative activity, higher education.

Kirish

Zamonaviy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi o'quv jarayonining mazmuni, shakli va metodlariga tubdan yangicha yondashuvlarni talab etmoqda. Xususan, o'quvchilarning nutqiy kompetensiyalarini, ayniqsa yozma nutq malakasini rivojlantirishda an'anaviy metodlar bilan bir qatorda innovatsion pedagogik texnologiyalardan samarali foydalanish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Yozma nutq o'quvchining fikrini mantiqiy, izchil va ifodali tarzda bayon etish qobiliyatini aks ettiruvchi muhim ko'rsatkich bo'lib, uni rivojlantirish ta'lim jarayonida alohida e'tibor talab qiladi. So'nggi yillarda ta'lim amaliyotida keng qo'llanila boshlagan raqamli hikoyalash (digital storytelling) texnologiyalari o'quvchilarning yozma nutq malakasini shakllantirish va takomillashtirishda samarali vosita sifatida e'tirof etilmoqda. Raqamli hikoyalash texnologiyalari matn, tasvir, audio va video elementlarning uyg'unlashuvi asosida o'quvchilarga o'z fikrlarini ijodiy va mazmunli ifodalash imkonini beradi. Bu jarayonda o'quvchi nafaqat matn yaratadi, balki mazkur matnni vizual va multimediasiy vositalar orqali boyitadi, bu esa yozma nutqni ongli va maqsadga yo'naltirilgan tarzda rivojlantirishga xizmat qiladi. Raqamli hikoyalash texnologiyalarining o'quv jarayoniga tatbiq etilishi o'quvchilarning yozishga bo'lgan motivatsiyasini oshirishi, mustaqil fikrlashini rivojlantirishi hamda ijodiy yondashuvini faollashtirishi bilan ahamiyatlidir. Ayniqsa, raqamli muhitda matn yaratish jarayoni o'quvchilarda rejalashtirish, tahrirlash, mantiqiy bog'lanishlarni ta'minlash kabi yozma nutqning muhim komponentlarini bosqichma-bosqich shakllantirish imkonini beradi. Mazkur maqolada raqamli hikoyalash texnologiyalarining pedagogik mohiyati hamda ularning o'quvchilarning yozma nutq malakasini rivojlantirishdagi samaradorligi ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Shuningdek, raqamli hikoyalash asosida tashkil etilgan o'quv faoliyatining o'quvchilarning yozma nutq sifatiga ta'siri ochib beriladi hamda ushbu texnologiyaning ta'lim jarayonidagi imkoniyatlari asoslab beriladi.

Adabiyotlar sharhi

Zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda raqamli hikoyalash (digital storytelling) texnologiyalari o'quvchilarning nutqiy, ijodiy va kognitiv kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiluvchi samarali ta'lim vositasi sifatida keng e'tirof etilmoqda. Ushbu yondashuv dastlab media ta'lim va axborot texnologiyalari integratsiyasi asosida shakllangan bo'lib, keyinchalik yozma nutqni rivojlantirishga yo'naltirilgan pedagogik texnologiya sifatida ilmiy muomalaga kirib keldi.

Raqamli hikoyalash konsepsiyasining nazariy asoslari Joe Lambert tadqiqotlarida keng yoritilgan. Olim raqamli hikoyalashni shaxsiy tajriba va voqelikni multimediasiy vositalar orqali bayon etishga asoslangan ijodiy jarayon sifatida talqin qiladi. Lambertning fikricha, raqamli hikoya yaratish jarayoni o'quvchilarda voqealarni mantiqiy ketma-ketlikda ifodalash, matn strukturasini rejalashtirish va mualliflik pozitsiyasini aniq namoyon etish ko'nikmalarini shakllantiradi.

Raqamli hikoyalashning yozma nutq rivojiga ta'siri masalalari Robin tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda chuqur tahlil qilingan. Robin raqamli hikoyalashni o'quvchilarning yozma nutqini rivojlantirishda samarali metod sifatida baholab, ushbu texnologiya matn yaratish, tahrirlash va qayta ishlash jarayonlarini tabiiy ravishda integratsiyalashini ta'kidlaydi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, raqamli hikoya asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar o'quvchilarning yozma nutqga bo'lgan qiziqishini oshiradi hamda ularning ifodaviy imkoniyatlarini kengaytiradi.

Yozma nutqni rivojlantirishda raqamli vositalarning kognitiv jihatlari Mayerning

multimediaviy o'rganish nazariyasi bilan izohlanadi. Mayerning fikricha, axborotni matn, tasvir va ovoz uyg'unligida taqdim etish o'quvchilarning axborotni chuqur qayta ishlashiga va mazmunli o'zlashtirishiga xizmat qiladi. Ushbu nazariy qarashlar raqamli hikoyalash texnologiyalarining yozma nutqni rivojlantirishdagi samaradorligini ilmiy jihatdan asoslaydi.

Raqamli hikoyalashning ta'limdagi ijodiy salohiyatini Sadik o'z tadqiqotlarida alohida ta'kidlaydi. Olimning xulosalariga ko'ra, raqamli hikoya yaratish jarayoni o'quvchilarning mustaqil fikrlashini, tanqidiy yondashuvini va ijodiy faolligini rivojlantiradi. Bu jarayonda o'quvchi yozma nutqni faqat bilimni ifodalash vositasi sifatida emas, balki shaxsiy pozitsiyani namoyon etish imkoniyati sifatida qabul qiladi.

Mahalliy va xorijiy tadqiqotlarda yozma nutqni rivojlantirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining roli ham keng yoritilgan. Tadqiqotchilar raqamli hikoyalash asosida tashkil etilgan ta'lim jarayonida o'quvchilarning yozma nutq sifati, matnning mantiqiyliigi va stilistik boyligi sezilarli darajada yaxshilanishini qayd etadilar. Ayniqsa, matn yaratishning bosqichma-bosqich modeli – rejalashtirish, yozish, tahrirlash va taqdim etish jarayonlarining bir butun tizimda amalga oshirilishi yozma nutq malakasini samarali shakllantirishga xizmat qilishi ta'kidlanadi. Shunday qilib, tahlil qilingan ilmiy adabiyotlar raqamli hikoyalash texnologiyalarining o'quvchilarning yozma nutq malakasini rivojlantirishda yuqori pedagogik salohiyatga ega ekanini ko'rsatadi. Mazkur yondashuv yozma nutqni rivojlantirish jarayonini ijodiy, motivatsion va texnologik jihatdan boyitib, ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Tadqiqot metodologiyasi

Mazkur tadqiqotda raqamli hikoyalash texnologiyalarining talabalarning yozma nutq malakasini rivojlantirishdagi samaradorligini aniqlash maqsadida pedagogik tajriba-sinov metodi qo'llanildi. Ushbu metod innovatsion pedagogik texnologiyalarning ta'lim jarayoniga ta'sirini amaliy sharoitda tekshirish va olingan natijalarni ilmiy asosda tahlil qilish imkonini beradi. Tajriba-sinov ishlari Olmaliq Davlat Texnika Institutida tahsil olayotgan 67 nafar talaba ishtirokida amalga oshirildi. Tadqiqotda qatnashgan talabalar bir xil akademik bosqichda bo'lib, bu holat tajriba natijalarining obyektivligini va ishonchligini ta'minlashga xizmat qildi. Tajriba jarayonida yozma nutqni rivojlantirishga yo'naltirilgan mashg'ulotlar raqamli hikoyalash texnologiyalari asosida tashkil etildi. Talabalar o'quv mavzulari doirasida matn yaratish, uni rejalashtirish, tahrirlash va multimediaviy vositalar yordamida taqdim etish bosqichlarini ketma-ket amalga oshirdilar. Ushbu jarayonda matn, tasvir, audio va video elementlardan integratsiyalashgan holda foydalanildi, bu esa yozma nutqni mazmuniy va strukturaviy jihatdan boyitishga xizmat qildi. Tajriba-sinovning dastlabki bosqichida talabalarning yozma nutq malakasi diagnostik baholash asosida aniqlandi. Tajriba yakunida esa raqamli hikoyalash texnologiyalari asosida tashkil etilgan mashg'ulotlarning samaradorligi aniqlash maqsadida yakuniy baholash o'tkazildi. Baholash jarayonida yozma nutqning mantiqiyliigi, izchilligi, leksik boyligi va grammatik to'g'riligi asosiy mezonlar sifatida belgilandi. Olingan natijalar tajriba-sinov jarayonida raqamli hikoyalash texnologiyalaridan foydalanish talabalarning yozma nutq malakasini rivojlantirishda samarali pedagogik vosita ekanini aniqlash imkonini berdi.

Tahlil va natijalar

Pedagogik tajriba-sinov jarayonida raqamli hikoyalash texnologiyalarining talabalarning yozma nutq malakasiga ta'siri tahlil qilindi. Tadqiqot Olmaliq Davlat Texnika Institutida tahsil olayotgan 67 nafar talaba ishtirokida amalga oshirilib, ularning yozma nutq malakalaridagi o'zgarishlar tajriba oldi va tajriba yakuni ko'rsatkichlari asosida qiyosiy tahlil qilindi. Tajriba-sinovning boshlang'ich bosqichida talabalarning yozma nutq darajasi diagnostik yozma ishlar orqali aniqlandi. Baholash jarayonida matnning mantiqiy izchilligi, mazmunning to'liqligi, leksik boyligi hamda grammatik to'g'rilik mezonlari asos qilib olindi. Tajriba yakunida esa raqamli hikoyalash texnologiyalari asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar natijasida ushbu ko'rsatkichlarda yuz bergan o'zgarishlar qayta baholandi.

1-jadval

Talabalarining yozma nutq malakasi darajalarining tajriba oldi va tajriba yakuni bo'yicha qiyosiy ko'rsatkichlari (n = 67)

Yozma nutq darajasi	Tajriba oldi (%)	Tajriba yakuni (%)
Yuqori	19,4	41,8
O'rta	47,8	43,3
Past	32,8	14,9

Jadvaldan ko'rinadiki, tajriba-sinov boshlanishida yozma nutq malakasi past darajada bo'lgan talabalar salmoqli ulushni tashkil etgan. Raqamli hikoyalash texnologiyalari asosida tashkil etilgan mashg'ulotlardan so'ng esa yuqori darajadagi yozma nutq malakasiga ega talabalar ulushi keskin oshgan, past darajadagi ko'rsatkich esa sezilarli kamaygan. Natijalar tahlili shuni ko'rsatdiki, raqamli hikoya yaratish jarayonida matnni rejalashtirish, tahrirlash va multimediasiy vositalar bilan boyitish talabalarining yozma nutqini ongli va maqsadli shakllantirishga xizmat qilgan. Ayniqsa, talabalar tomonidan yaratilgan yozma matnlarda mazmuniy izchillik, mantiqiy bog'lanish va leksik rang-baranglikning oshgani kuzatildi. Shuningdek, tajriba davomida talabalarining yozishga bo'lgan qiziqishi va faolligi ortgani aniqlandi. Raqamli hikoyalash texnologiyalari yozma nutqni rivojlantirish jarayonini ijodiy va motivatsion jihatdan boyitib, talabalarining mustaqil fikrlash va o'z pozitsiyasini yozma shaklda ifodalash ko'nikmalarini mustahkamladi. Umuman olganda, tahlil natijalari raqamli hikoyalash texnologiyalaridan foydalanish talabalarining yozma nutq malakasini rivojlantirishda yuqori pedagogik samaradorlikka ega ekanini tasdiqlaydi.

Mazkur tadqiqot raqamli hikoyalash texnologiyalarining talabalarining yozma nutq malakasini rivojlantirishdagi pedagogik samaradorligini ilmiy va amaliy jihatdan asoslashga qaratildi. Tadqiqot jarayonida raqamli hikoyalash texnologiyalarini ta'lim jarayoniga tizimli ravishda joriy etish yozma nutqni rivojlantirishda an'anaviy metodlarga nisbatan yuqori natija berishi aniqlandi. Pedagogik tajriba-sinov ishlari Olmaliq Davlat Texnika Institutida tahsil olayotgan 67 nafar talaba ishtirokida amalga oshirildi. Tajriba natijalari raqamli hikoyalash asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar talabalarining yozma nutqida mazmuniy izchillik, mantiqiy bog'lanish, leksik boylik va grammatik to'g'rilik ko'rsatkichlarining sezilarli darajada yaxshilanishiga xizmat qilganini ko'rsatdi. Ayniqsa, yuqori darajadagi yozma nutq malakasiga ega talabalar ulushining oshishi mazkur texnologiyaning samaradorligini tasdiqlaydi.

Tadqiqot davomida raqamli hikoyalash texnologiyalari talabalarining yozishga bo'lgan qiziqishini oshirib, ularni ijodiy va mustaqil faoliyatga jalb etgani aniqlandi. Multimediasiy elementlardan foydalanish yozma nutqni rivojlantirish jarayonini yanada motivatsion va interaktiv tusga keltirib, talabalar tomonidan yaratilgan matnlarning sifat jihatdan boyishiga imkon yaratdi. Xulosa qilib aytganda, raqamli hikoyalash texnologiyalari yozma nutq malakasini rivojlantirishda samarali pedagogik vosita bo'lib, u talabalarining nutqiy va ijodiy kompetensiyalarini kompleks shakllantirish imkonini beradi. Olingan natijalar mazkur texnologiyani oliy ta'lim muassasalarida yozma nutqni rivojlantirishga yo'naltirilgan mashg'ulotlarda keng joriy etish maqsadga muvofiq ekanini ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Lambert J. Digital Storytelling: Capturing Lives, Creating Community. — 4th ed. — New York : Routledge, 2013. — 248 p.
2. Robin B. R. Digital storytelling: A powerful technology tool for the 21st century classroom // Theory Into Practice. — 2008. — Vol. 47, No. 3. — P. 220–228.
3. Mayer R. E. Multimedia Learning. — 2nd ed. — Cambridge : Cambridge University Press, 2009. — 304 p.

4. Sadik A. Digital storytelling: A meaningful technology-integrated approach for engaged student learning // Educational Technology Research and Development. — 2008. — Vol. 56, No. 4. — P. 487–506.
5. Hafner C. A., Miller L. Fostering learner autonomy in English for science: A collaborative digital video project in a technological learning environment // Language Learning & Technology. — 2011. — Vol. 15, No. 3. — P. 68–86.
6. Hyland K. Teaching and Researching Writing. — 2nd ed. — London : Pearson Education, 2009. — 284 p.
7. Richards J. C., Renandya W. A. Methodology in Language Teaching: An Anthology of Current Practice. — Cambridge : Cambridge University Press, 2002. — 393 p.